

En ny nationell myndighet för viltförvaltning (SOU 2025:50)
(LI2025/00934)

Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet har genom remiss anmodats att yttra sig i rubricerat ärende. Fakultetsnämnden får härmed lämna följande synpunkter.

Sammanfattande bedömning

Utredningen har haft i uppdrag att utreda formerna för en ny jakt- och viltvårdsmyndighet. Den nya myndigheten ska enligt förslaget ansvara för viltförvaltningen på nationell nivå. Syftet med utredningen har varit att säkerställa att ansvarsfördelningen mellan myndigheter med uppgifter inom viltförvaltning är effektiv och främjar en långsiktigt hållbar jakt och viltvård. Det är över denna del av uppdraget som juridiska fakulteten vid Uppsala universitet har valt att yttra sig.

Juridiska fakulteten ställer sig positiv till ambitionen om att skapa en mer sammanhållen och effektiv förvaltning av vilt. Fakulteten gör dock bedömningen att flera av förslagen i utredningen riskerar att leda till kontraproduktiva resultat, varför förslaget om en ny myndighet avvisas. Förslag om hur målbilden istället kan nås inom befintlig myndighetsstruktur bör istället undersökas vidare, såsom att ge ökade resurser till Naturvårdsverket. Naturvårdsverket är idag en central bärare av den upparbetade kunskap som finns i Sverige om artbevarande och viltförvaltning.

Kommentarer på förslaget

Perspektiv

I förslaget anges att Viltförvaltningsmyndighetens uppgifter ska vägledas av tre övergripande perspektiv: att bevara viltarter, att främja brukande av vilt som resurs samt att förebygga och begränsa skador och olägenheter som vilt orsakar. Enligt förslaget ska dessa perspektiv vara jämställda men att dessa kan behöva vägas mot varandra för en hållbar viltförvaltning (se s. 20). Perspektiven har valts med motiveringen att de, givet inbyggda mål- och intressekonflikter, är av vikt för att skapa förtroende och legitimitet för myndigheten. Juridiska fakulteten delar givetvis utgångspunkten att förtroende och legitimitet är av avgörande vikt, men vill i sammanhanget erinra om att utgångspunkten för svensk viltförvaltning är att allt vilt är fredat (3 § jaktlagen) liksom att det övergripande målet om hållbar utveckling vilar på insikten att naturen

har ett eget skyddsvärde och att människans rätt att bruka den är förknippad med ett ansvar att förvalta den väl (se 1:1 miljöbalken och prop. 1997/98:45 del 2, Miljöbalk, s. 7). Därtill finns EU-rättsliga krav på strikt skydd av arter som i begränsad utsträckning ger utrymme för att väga in motstående intressen (se t.ex. art. 12 och 16 i art- och habitatdirektivet, 92/43 EEG).

Juridiska fakulteten noterar att valet av namnet "Viltförvaltningsmyndigheten" liksom formuleringen av det första vägledande perspektivet om att bevara "viltarter" kan upplevas som missvisande och för snävt givet det föreslagna uppdraget. Tankarna förs till arter av vilt som får "förvaltas" (se t.ex. arterna i bilaga V till art- och habitatdirektivet) samtidigt som myndigheten även föreslås få uppdraget att ansvara för artbevarande och artskydd, där vissa arter genom EU-rätten ges ett strikt skydd och som huvudregel inte får jagas (se t.ex. arterna i bilaga IV till art- och habitatdirektivet).

Genom förslaget synes en tyngdförskjutning ske mot brukande av vilt, i relation till bevarande, vilket inte minst visas genom att myndigheten ges i uppdrag att med olika insatser se till att brukandeperspektivet integreras i högre grad i viltförvaltningen, t.ex. genom att inte i onödan begränsa jakten i skyddade områden (s. 223). Det sagda synes rimma mindre väl med ovan angivna etiska utgångspunkter i lagstiftningen och den initiala beskrivningen i utredningen om att perspektiven ska vara jämställda.

Bristande helhetsperspektiv

Utredningen förordar ett helhetsperspektiv på viltförvaltningen. Det är i sig lovvärt, men den avgränsning som görs i utredningen till förvaltning av *vilt* skapar snarare en snuttifierad förvaltning av naturen där helhetsperspektivet riskerar att förloras.

Artbevarande och viltförvaltning föreslås separeras från förvaltningen av livsmiljöer. Ansvar för formellt områdesskydd och skötsel av naturtyper föreslås ligga kvar hos Naturvårdsverket. Därtill föreslås att ansvaret bara ges för vissa arter (däggdjur och fåglar, se förslag 4.3 och 4.4). Ansvaret för andra arter föreslås ligga kvar hos Naturvårdsverket. Det är främst mot denna bakgrund som juridiska fakulteten avvisar förslaget om en ny myndighet. En av de brister som finns med dagens förvaltningssystem är bland annat att reglerna om bevarande av livsmiljöer respektive artskydd, liksom tillämpningen av dessa, inte är samordnade. För att nå miljömål och åtaganden om att bevara biologisk mångfald och resilienta ekosystem behöver arter och deras livsmiljöer, inklusive ekologiska funktioner och processer i landskapet, förvaltas integrerat. Av utredningsdirektivet framgår att viltförvaltningen ska vara ekosystembaserad, vilket juridiska fakulteten menar blir svårt om förvaltningen av arter inte sker integrerat med livsmiljöerna.

Utredningen ser mycket riktigt ett behov av att den nya myndigheten kommer att behöva samverka med Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen *i artskyddsarbetet* (s. 223) och med Naturvårdsverket *vid skydd och skötsel av natur* då "Viltförvaltningsmyndighetens kompetens kommer att behövas för att kunna tillgodose behoven för vilda däggdjur och fåglar" (se. 226). Eftersom utredningen föreslår att Naturvårdsverket behåller kompetensen för skydd och bevarande av områden liksom skydd av andra arter än fåglar och däggdjur, kommer vägledning till länsstyrelserna att behöva ges av både den nya myndigheten och Naturvårdsverket, både vad gäller skydd av område (se s. 223) och skydd av arter. Utredningen pekar själv på gränsdragningsproblem (se. 227). Förslaget synes leda till en splittring av kunskap kring, och förvaltningen av, natur där helhetsbilden tappas och där ytterligare en myndighet ska involveras i samordningen kring frågorna. Slutsatsen är att det finns övervägande risk för ökad ineffektivitet, kunskapsstapp och därmed kontraproduktiva resultat.

Fakulteten ser mot denna bakgrund även ökade risker i förhållande till efterlevnaden av EU-rättsliga krav och internationella åtaganden.

Förslag till yttrande i detta ärende har upprättats av universitetslektor Maria Forsberg. Ytrandet har på delegation avgivits av fakultetens prodekanus, professor Joel Samuelsson.

Joel Samuelsson